

Knud Jespersens tale om arbejdsløshed

Taler

Knud Jespersen
Medlem af Folketinget for
Danmarks Kommunistiske
Parti

Dato

31. maj 1976

Sted

Folketingssalen,
Christiansborg

Det er meget ubehageligt, at vi stort set en gang om året skal erindre om den beskæftigelsesmæssige situation, der er. Vi har i øjeblikket registreret 111.000 arbejdsløse. Det er en talmæssig vækst, men det er også 111.000 for meget. Hvis vi regner dem sammen, der har understøttelse og ikke understøttelse, når vi op på et tal, der ligger på omkring 120.000. Af disse 120.000 er ca. 1/3 af de arbejdsløse mellem 15 og 24 år, unge, som ikke rigtig er kommet fra skole, eller fra uddannelse, før de rammes af ledigheden, altså ikke kommer ind i erhvervene. Den psykiske og økonomiske byrde, som lægges på dem, forstærkes jo af, at man ligesom ser det trøstesløse i situationen, forstærkes af, at man har ansættelsesstop, foretager nedskæringer og begrænsninger i selve uddannelsen.

Vi erkender blankt, at krisen er kapitalismens, men byrderne bæres ikke af kapitalhaverne, derimod af de arbejdende og de arbejdsløse. Grundloven har jo forpligtet det høje ting til, at man skulle tilstræbe alles ret til arbejde. Der er ikke meget, der tyder på, at man går den vej. Jeg skal erindre om, at statsministeren den 10. maj i fjor i Aktuelt sagde:

»Alle har job igen om et år.«

Det er jo en overordentlig beskedent trøst til dem, der stadig er arbejdsløse, at man havde denne optimistiske vurdering.

Den 12. maj i år sagde økonomiministerens (Folketingstidende 1976-77 sp. 9706):

» ... efter min opfattelse er det fortsat et problem, som vi afgør selv her i landet, om vi vil affinde os med en arbejdsløshed, eller vi vil afskaffe den.«

De to udtalelser er interessante: de fortæller dels om en vilje, dels om en optimisme, som man ikke rigtig har haft noget at have dem i. Det er også motivering for, at vi nu må have at vide, hvilke handlingsplaner regeringen har, når den fortsætter de forhandlinger med Venstre, som har ført til disse kummerlige resultater. Hvad agter Socialdemokratiet at gøre, når det er dementeret indtil det bedøvende, at det, man har gjort indtil nu, ikke har afskaffet arbejdsløsheden, ikke fjernet eller begrænset problemerne, men tværtimod forstørret dem.

Det, vi altså gerne vil vide i dag, inden tinget tager på ferie, er:

hvad vil man gøre for at afskaffe arbejdsløsheden? Hvad vil man gøre for at fjerne de begrænsninger i understøttelsesretten, som rammer så mange med umenneskelige resultater, dette, at de mister retten til at hæve deres normale understøttelse? Vi vil også gerne ved denne lejlighed have at vide, om man bygger sin politik på tilfældighedernes spil, på Venstres krav, eller om man har noget at have disse to optimistiske udtalelser i: for det første at man vil afskaffe arbejdsløsheden, og dernæst hvordan man vil gøre det.

Jeg skal allerførst Lakke statsministeren For hans redegørelse.

Den indeholder ikke så meget væsentligt nyt, og hvis den skulle dække de meget smukke og sikkert velmente løfter, der blev fremsat for et år siden, nemlig i juni måned, da man afviste vores dagsorden, så indeholder den intet, der minder om et handlingsprogram.

Der siges nogle valne bemærkninger om, at man håber, der findes ansvarlige partier - det kan selvfølgelig være septemberforligspartier - og så siges der videre, at det nok er nødvendigt at koncentrere sig stærkere omkring indkomspolitikken. Hvis det er handlingsprogrammet, er det nok nærmere virkeligheden end statsministerens udtalelser for et år siden, hvor jeg i indledningen fastslog, at statsministeren erkendte, at man kunne få alle i arbejde i løbet af et år, ja, mindre end det, og senere blev det jo fulgt op af økonomiministeren.

Jeg finder altså ikke meget opløftende i disse betragtninger. Man siger, at virkningerne på industrien i almindelighed kom noget senere. Det er muligt, de gjorde det, men jeg tror, statsministeren skulle kigge efter. Vi har i år 1.000 flere

arbejdsløse metalarbejdere i København, end vi havde i fjor. De fleste af industrierne har vanskeligheder, og vi er også nået så langt, at den finanslov og andre love, ansvarlige partier har vedtaget, og som man henviser til, forhindrer folk i at få en normal uddannelse, sådan at man ikke kan dække det behov, der er for arbejdskraft. Jeg tænker her på elektronik, og jeg kunne for den sags skyld have nævnt de ansvarlige partiers begrænsninger i uddannelse af sygehjælpere. Det er meget godt, at man har nogle kærlige formuleringer, men hvis man ikke rigtig har noget at have dem i, er det jo ikke så forfærdelig meget bevendt.

Det, der ligger i talen, er jo det samme, som har motiveret næsten alt, hvad der er vedtaget i folketinget. Det var det, der lå bag løfterne, da vi i marts måned skulle vedtage, at man forlængede overenskomsterne. Det var det, der skete i september, hvor man frimodigt erklærede, at der nu var åbnet for, at man kunne tage imod den stigende efterspørgsel, der måtte komme. Det var så sandelig ikke det, der lå gemt i bolig- eller miniboligforliget, og det var jo heller ikke det, selvom man argumenterede derfor, der lå gemt i det såkaldte arbejdsgivertilskud på 1.350 mill. kr.

Jeg ved ikke, hvad der sker med Socialdemokratiet, om man i virkeligheden er nået dertil, at man ikke har anden politik end den, Venstre ullaeder. Det havde været befriende, hvis man f.eks. havde sagt: Vi er absolut ikke tilfredse med, hvad der er sket, og de ansvarlige partier har haft nogle pæne motiveringer, men der er bare sket det stik modsatte af, hvad vi sigtede efter. Jeg ved ikke, om det havde været mere ærligt, men det havde været rimeligt, om man havde konstateret det.

Nu får vi denne ulyksalige oliekrise bragt ind i diskussionerne hvert andet øjeblik" men alle har måttet erkende, at kapitalismens krise ikke begyndte med den såkaldte oliekrise: den var der længe før. Det har Brandt og andre, der ellers taler om den højere livskvalitet i politik, fundet ud af. Man skal ikke give oliekrisen skylden for, hvad der er sket her. I 1973 havde vi 2,4 pct. arbejdsløse, i 1974 5,2 pct., i 1975 11,2 pct., så hvis vi bare tager procenterne, vil man da kunne se, at der er et aller andet, der ikke passer. Enten har vi ikke de arbejdsløse, og statsministeren har ret, eller vi har de arbejdsløse, og statsministeren har ikke ret.

Tidligere har statsministeren givet udtryk for, at man naturligvis ikke kunne sætte problemet med betalingsbalanceunderskuddet højere end de sociale og

menneskelige hensyn, som måtte tages på grund af beskæftigelsesproblemerne. Ja men hvad er der sket? Udlandsgælden vil vokse, sådan at vi når omkring 33 mia kr. Vi skulle altså have bremset udlandsgælden, hvis man havde folk gående ledige. Inflationen skulle også bremses ad den vej, var der nogle af de ansvarlige partier der sagde. Den er på ca. 10 pct. Altså virker arbejdsløsheden ikke sådan, som borgerlige økonomer har givet udtryk for, en teori, som regeringen og dens samarbejdende partier måske har været tilhængere af.

Den effektive rente var i 1972 på mellem 10 og 11 pct.; i dag er den på mellem 15 og 16 pct. Ja, men hvad er det da, der er sket? Der er sket det, at man midt i kapitalens krise ganske hensynsløst har ladet de arbejdende og de arbejdsløse bære alle byrderne.

Det træder endnu stærkere frem, når man taler om indkomspolitikken. Der bruger man jo de arbejdsløse mod de arbejdende og omvendt, hvor man forklarer, at hvis ikke de arbejdende holder igen, vil de arbejdsløse ikke kunne komme i arbejde. Jamen det vil jo i virkeligheden betyde, at man fritager kapitalismen og navnlig storkapitalen og sig selv for ethvert ansvar økonomisk og politisk og overfører det til de arbejdende.

Indkomspolitik. Nu vil jeg gerne have statsministerens definition af, hvad det er. I Aktuelt kunne man forleden læse, at det var noget, alle talte om, men ingen rigtig vidste hvad drejede sig om. Vores definition af indkomspolitik har været sociale nedskæringer, lønstop, ingen fastholdelse af priserne, undergravning af levestandarden gennem forhøjelser af omkostningerne ved at bo og fortsat og pludselig et stigende skattetryk. Er det en sådan indkomspolitik, statsministeren er tilhænger af? Er det en indkomspolitik, hvor vi bare lader stå til, selvom vi kan konstatere, at erhvervene, og de afgørende erhverv, er økonomisk ganske godt kørende også i indeværende år? Indkomspolitik er jo en fortsættelse af den skæve kurs, som septemberforligspartierne slog ind på, og en kurs, som er overordentlig farlig.

Statsministeren siger i sin redegørelse, at der er taget initiativer til bekæmpelse af ungdomsarbejdsløsheden, og anerkender, at den værste del af arbejdsløsheden faktisk er den, der rammer de unge. Hvad er det for initiativer? Det er jo 100 mill. kr. siden i fjor for 40.000 unge mennesker. 100 mill. kr., mens man gav arbejdsgiverne 1.350 mill. kr., og der kom ikke så meget som et ungt menneske i arbejde. Men samtidig har man jo i denne periode også været vidne til, at andre

af statsministerens ansvarlige samarbejdspartnere har ødelagt EFG-uddannelsen. Ja men skulle man da ikke prøve at sige, at vi anerkender blankt, at det, man har gjort over for ungdomsarbejdsløsheden, er alt for dårligt, alt for elendigt, og at der slet ikke er sat ind for at sikre, at de 40.000 unge ledige ikke skulle have deres tilværelse ødelagt.

Hvad vil man gøre med det ansættelsesstop? Vi ved jo, hvordan det ser ud i en række velfærdsinstitutioner i Danmark og på hospitaler. Vi mangler arbejdsmedicinske klinikker, bedriftslægeordninger, natlægeordninger. Der er nok at tage fat på. Det ser man også stort på og vil opretholde et ansættelsesstop. Eller var det også beskæftigelsesfremmende, da man var med til at ødelægge børneinstitutionerne og med til at gennemføre adgangsbeholdning til den højere uddannelse?

Sandheden er jo, hvor ilde den end måtte være at lytte til, at der er tale om en total fallit, hvis det var sådan, at man mente, denne politik skulle kunne kline arbejdsløshedsproblemerne, og jeg vil da være interesseret, hvis økonomiministeren vil fortælle noget om, hvordan han forestiller sig at vi kan afskaffe arbejdsløsheden. Det må da være på tide, at man lukker lidt op for sine hemmeligheder i denne sal. Jeg tror, det vil interessere ganske mange at vide.

Efter vor opfattelse er det nødvendigt med en helt ny økonomisk politik, hvis vi bare skal bekæmpe arbejdsløsheden. Denne nye økonomiske politik må bestå i, at de begrænsninger, vi har lagt på forskellige områder, der forhindrer folk i at uddanne sig eller i at få arbejde, ophæves, at vi får udvidet købekraften enten ved en omlægning af selve forbrugsevnen eller ved at fjerne moms på afgørende og danske produkter. Vi kan samtidig også, hvis vi sætter ind på, at belåningen af værdistigningerne bliver standset, sikre, at den nødvendige kapital, som man ofte taler om, kan tilføres også til melleminindustriene.

Skatten, ja, der har man jo fundet frem til, at de store selskaber, man har undersøgt, havde millionunddragelser. Vi har anvist en vej til at løse økonomiske problemer og til at omlægge skattebyrden, sådan at de, der havde evnen, kom til at betale og ikke som nu. Jeg anerkender, at der er sket forbedringer og tilløb til forbedringer i arbejdsløshedslovgivningen, men det er aldeles utilstrækkeligt. Det er da udmærket, at man kan tage på ferie, men spørgsmålet var, om ikke man skulle have vedtaget kommunisternes forslag om en udvidelse af ferien også for de arbejdende. At man videre skal undersøge selve

arbejdstidsproblemet og i høj grad interessere sig for en sænkning af pensionsalderen.

Uden at sikre uddannelsesretten, uden at sikre, at den offentlige sektor også får den arbejdskraft, den har behov for, tror jeg ikke, at nogen vil regne det for værdifast, hvad der er sagt her, at regeringen effektivt vil sætte ind for at bekæmpe arbejdsløsheden.

De begrænsninger, der har været i retten til arbejdsløshedsunderstøttelse, er jo begrænsninger, der har haft deres fødestedskriterium under en højkonjunktur, og derfor er det rimeligt, at de ikke bare begrænses, men at de forsvinder totalt og ubetinget.

Hvad kan man gøre videre for at få beskæftigelse i gang? Ja, man kan jo opfylde betingelsen om det fornødne boligbyggeri. Vi er ikke tilfreds med kun 40.000 boliger om året, men det var rimeligt at bygge de 40.000, som man har forpligtet sig til. Man kan tage fat på den energibesparende reparation af den gamle boligmasse. Der er et ganske omfattende arbejde her og det vil være valutabesparende.

Normalt vil man jo gerne spare valuta, og her kunne man altså benytte en god lejlighed.

Man skal tage fat i de rensningsanlæg, som næsten hele fagbevægelsen har peget på er en nødvendig forudsætning for at få et ordentligt miljø i vores land. Det koster heller ingen valuta. Her er arbejde til en million mennesker over en lang periode - og der er arbejde til 20.000 mennesker pr. år efter de laveste opgørelser, hvis man ellers vil sætte ind.

Forleden tog vi fat på spørgsmålet om de faste forbindelser over Store Bælt. De projekter, der er besluttet her, må da sættes i gang i en sådan periode. Man kan da ikke bare vente og sige: Nu må vi se, om ikke konjunkturerne vender mere og har en større tendens til opgang i et raskere tempo, end vi har regnet med.

Endelig er der jo også spørgsmålet om hele strukturændringen i energiforsyningen. Her har vi jo nogle gange diskuteret Nordsøgassen, og man skal under alle omstændigheder have en eller anden form for ledningsnet; det kan sammen med de store projekter beskæftige ganske mange mennesker.

Jeg kan ikke lade være med at sige, at den handelspolitik, regeringen fører, også ofte fører til nogle meget store avisoverskrifter. Hvad enten det er dronningen, der er i USA, eller det er nogle af ministrene, der er på rejse i Kina, Japan eller Mexico, så kommer der nogle mægtige avisoverskrifter, men der kommer faktisk ikke ret meget ud af det rent reelt. Er det ikke nødvendigt at lave en omvurdering af handelspolitikken? Det er ikke sikkert, man vil gå ind på det, vi forlanger om en fuldstændig kontrol med udenrigshandelen og regulering af importen, men over for al snak om, at det vil stille Danmark meget vanskeligere, da må man erindre sig kendsgerningerne, at 43 pct. af vor underskudshandel ligger alene og udelukkende på Vesttyskland. Har man da ret til bare at sige:

Vi fortsætter? Selvom det måske er gået galt, så er det nok nødvendigt, at vi prøver en gang mere.

Et af de argumenter, man ofte bruger, beklageligvis også fra regeringens side, er, at lønniveauet i Danmark er for højt. Det ligger også sådan mellem linjerne i statsministerens tale, at vi ikke er konkurrencedygtige nok. Det er simpelt hen ikke rigtigt. Hvis vi tager spørgsmålet om lav løn, så vil vi kunne se, at Italien og de latinamerikanske områder er nogle af de lavest lønnede, og kan vi ikke konkurrere med dem? Jo, det kan vi i høj grad; vi er endog i stand til at konkurrere med dem, der har de højeste lønninger. Det er også fastslået, siden økonomiministeren her fremsatte sin påstand om disse stigningstakter, at man har beregnet produktivitetsstigningen forkert. Endvidere er det nok at erindre om, at hvis det er at have en høj løn, så bør man sige det helt åbent, for 44 pct. af Danmarks husstande har mindre end 40.000 kr. i årlig bruttoindkomst i 1974.

Vi har en lang række tanker, som vi gerne vil føre frem, for afgørende for os er selve perspektivet, perspektivet om ny reformer og om indgreb imod storkapitlen, kontrol med bankerne, rentekapitalen, at stimulere efterspørgslen og finde et helt nyt socialøkonomisk grundlag at lave opsvinget på. Det forudsætter, at Socialdemokratiet ikke fortsat lader sig binde til Venstre og andre, men at de i stedet for at lade sig tvinge til at skabe nye problemer rejser problemerne på en ny måde.

Jeg skal sige, at efter vores opfattelse ville det være en lykke, hvis man afbrød de politiske forhandlinger med septemberforligets partier, hvis man lyttede til fagbevægelsen og gik ud og blankt erkendte, at man var ikke nået videre. Det var

ikke, fordi man ikke ville, men det var, fordi man ikke kunne tvinge de såkaldt ansvarlige partier.

Det, der er brug for nu, er, at man sætter ind imod kapitalhavernes system, imod den herskende klasse, i arbejderklassens interesse.

Jeg skal til slut fremsætte følgende:

Forslag om motiveret dagsorden.

»Idet folketinget konstaterer

- at ledigheden fortsat er på over 100.000 - at dagpenge og socialhjælp til de ledige er på ca. 5 mia kr.,

- at der ikke findes tendenser til at øge beskæftigelsen,

- at regeringen ikke har taget de fornødne initiativer til at fremme beskæftigelsen,

- opfordrer tinget regeringen til

- at fremsætte en arbejdsplan inden 9. september 1976, efter hvilken ledigheden kan sænkes væsentligt pr. kvartal, og går dermed over til næste sag på dagsordenen. «

Kilde

folketingstidende.dk

Kildetype

Dokumentation på online medie

Tags

Danmarks Kommunistiske Parti, Folketingstale, Politisk tale

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/knud-jespersens-tale-om-arbejdsloeshed-d-31-maj-1976>